Un nou octubre. Sobre el diàleg.

MARTÍN GRINBERG FAIGÓN :: 24/10/2019

Tots els actes col·lectius són comunicatius, exigeixen ser interpretats, i en aquest sentit no és que siguin simplement susceptibles de ser malentesos sinó que més aviat són necessàriament sempre malentesos, sobreinterpretats, traduïts des de múltiples biaixos culturals i ideològics. Això no vol dir que estiguin fets només de la matèria vaporosa i ambigua dels missatges, d'allò que anomenem discurs: estan fets també i, abans que res, de relacions materials: de vides, cossos, desitjos i malestars que són físics i materials alhora que estructurals.

La Sentència marca, com era previsible, un canvi de fase, que ara per ara es tradueix en: 1) una reactivació de la resposta popular, massiva, amb les espectaculars marxes de la llibertat, les manifestacions igualment massives a les ciutats arran de la vaga general i actes nous dins del moviment com el bloqueig d'infraestructures en el cas de l'Aeroport; 2) un salt qualitatiu en la violència policial, una desbocada repressiva que ja ha causat centenars de ferits, quatre persones sense ull i desenes de detinguts. Els aldarulls formen part de la resposta a aquesta última. Expressen una indignació social, una digna ràbia de la joventut que va molt més enllà de la Sentència. Suposa, des del meu punt de vista, un cert alleugeriment de l'estancament i l'encotillament de cert pacifisme, arrelat en el nacionalisme català, que en el seu moralisme estoic concep la "violència" (que, dirien, seria quelcom diferent de la "rauxa") com una cosa aliena a la puresa i bondat essencials del poble català. En el fons no és més que un grau més de radicalitat dins la desobediència, entent aquesta i no la tant manegada “violència” com la base, el nucli i la força sobre la que gravita el moviment. Com diu Anna Pacheco 1: “Si la radicalidad es apostar por un tipo de protesta que tiene que ver más con la desobediencia que con la violencia resulta que son muchos más que 400”. Amb tot, aquestes mobilitzacions ha generat: 1) una expanssió en curs arreu de l'Estat, amb una amplíssima resposta, mai abans vista, de sol·lidaritat i fraternitat antifeixista a Madrid, Cádiz, Sevilla, València, Bilbao, Donosti, Cáceres, Valladolid... (avui mateix la gran manifestació a Madrid marxava a crits de “Aquí están los antifascistas” i “Que no somos violentos” abans de ser durament reprimida); i 2) una nova i potent internacionalització del conflicte i de la vulneració de drets humans que es viu a Espanya.

Dins de la massa grisa, alienadora i asfixiant d'espectacularització política d'aquests últims anys, alguns actes destaquen per la seva claredat comunicativa. L'assalt de la seu de la CUP i de la Conselleria d'Economia, i, a partir d'aleshores, la suspensió de l'autonomia, les detencions, la militarització policial dels carrers i les garrotades de l'1 d'octubre (com les d'aquell altre dia també per part de Mossos d'Esquadra) són d'una nitidesa preclara: com passa sempre amb la repressió, la forma i el contingut (és a dir el sentit o el missatge) de l'acte s'ajusten perfectament en el seu autoritarisme, en la barbàrie del fort contra el dèbil, en la mesquinesa del fet de voler escarmentar els que es troben indefensos. De la mateixa manera, el sentit contingut en l'acció popular de l'1-O, fet de tones de coratge, intel·ligència, fermesa i coordinació de milions de persones, va ser, pel context i per la seva

transparència, explosiu. Contra todo pronóstico y porrazo (les garrotades parlen molt bé, en qualsevol idioma... s'entenen sempre perfectament), malgrat tot, vam votar. Contra ells, contra l'amenaça i l'autoritarisme d'un Estat postfeixista, i "contra" en els dos sentits: en el del vot i en el de l'acte, possibilitant la realització mateixa de votar. El que esdevingué no fou només un (1) esdeveniment politizador sinó també i sobretot un exercici categòric, un cop resolutiu i polític

sobre la realitat, un acte radicalment pragmàtic, que, als ulls de tothom, deia: "hem decidit desobeir, i desobeint hem decidit, ens escoltin o no, diguin el què diguin; volem escoltar-nos, volem construir (perquè som) comunitat política, i volem fer-ho lliurement". No era un simple tibar la corda: la societat catalana en la seva majoria s'autolegitimava, es decidia a decidir el seu present i futur en massa, desacomplexat i valent, en un gegant “Perquè vull”.

Abundant en la mesquinesa i el ridícul un tertulià i militant de l'esquerra espanyola o espanyolista de Podemos, Antonio Maestre, bregava per Twitter: No fue un referéndum, fue una movilización simbólica. Aquesta ha estat, malauradament, la línia hegemònica de l'esquerra institucional i intel·lectual espanyola fins avui, tònica encara present en els darrers tuits i declaracions de Pablo Iglesias, Íñigo Errejón o Alberto Garzón. Per tal de deslegitimar-lo, el desmaterialitzen (infructuosament) del seu contingut concret: l'abstreuen de la seva realitat material per reduir-lo a una vaga i generalitzadora "mobilització" i a un "simbolisme" indeterminat, és a dir, a una mobilització com qualsevol altra. Li neguen el sentit, evident i aclaplarador, històric, per oposar-se al seu sentit polític.

El que explota o desborda ara, un cop processat el Procés, no és només la ràbia enfront una sentència que és inequívocament, com les garrotades, clara, en el seu únic i curt llenguatge d'acarnissament i venjança. No són només els 99 anys i mig de presó política a 9 representants, institucionals i no-institucionals, pel fet d'exercir o voler exercir el dret a l'autodeterminació. No és només les operacions policials, la constant criminalització mediàtica i els detinguts que sumem setmana rere setmana i dia rere dia. Crec que el que desborda els dics de contenció dels marcs discursius del moviment és també, d'alguna manera, la consciència que el pes torna a recaure essencialment als carrers. La consciència que, a dia d'avui, l'únic pas endavant real i l'única batalla guanyada en tots aquests anys va ser possible, aquell 1 i 3 d'octubre, gràcies essencialment a l'autoorganització de la gent normal, la gent de base, la gent del carrer.

A partir del dia 1, el Procés va esdevenir un moviment principalment democràtic, de lluita per la democràcia i la sobirania en sentit ampli, com a requisit que incloïa i encarnava el dret a l'autodeterminació. Aquest moviment democràtic té un símbol propi: l'urna. Aquest és més essencial que qualsevol bandera. Per dir-ho metafòricament, va aconseguir l'alquímia de fer tornar la veu a un objecte esdevingut estèril i completament buit de sentit. Si les votacions eren una forma d'expressió, allò de que les "urnes parlen" s'havia tornat un mantra il·lusori, buit, ideològic. Després que parlessin, des del famós Estatut i encara després en cadascuna de les eleccions autonòmiques, parlaven sempre els jutges i els tribunals. La conseqüència lògica d'aquesta dinàmica per part de l'Estat va ser fer callar, definitivament i literalment, les urnes. I en casos d'excepcionalitat, fer allò tradicional és a vegades revolucionari. Si l'urna és la forma externa, institucionalitzada, d'un contingut, i aquesta forma (aquesta via material) és bloquejada, calia, doncs, inventar-la de nou. Així ho

vam fer: d'aquí la seva claredat política, d'aquí la sorprenent radicalitat simbòlica de les urnes.

La resposta d'aleshores ençà és coneguda: 155, enduriment i repressió per tots els mitjans, ofensiva política-policial-judicial-i-mediàtica. Aquest és el diàleg. Tan sols un dels personatges d'aquest elenc es torna més i més espectral. El govern de la Generalitat, dins d'aquesta onada ofensiva, què hi diu? Al mateix temps que s'amaga vergonyosament sota la seva pròpia hipocresia, l'actuació de facto de la institució catalana és la violència contra la gent, l'activíssima col·laboració en la brutalitat amb el Cuerpo Nacional de Policía per a que les hòsties arribin on han d'arribar. En aquestes, el foc parla. De debò algú no entén la seva llengua? El moviment segueix sent democràtic, però simplement, desborda. Mai hi ha hagut diàleg.

I hem après: les coses només es mouen quan es mou el carrer.

Un apunt sobre la violència. En un cert moment "l'equidistància" o la seva negació formà part del repertori retòric de la batalla discursiva. Molts (inclòs tot el lideratge processista) entenien que era necessari traçar línies demarcatòries per salvaguardar allò que era una mínima dignitat democràtica, com la defensa del referèndum, del xantatge pre-155. Avui tot aquell lideratge assumeix el marc ideològic del poder estatal i mediàtic (d'aquí i d'allà) batejant els aldarulls, la resistència activa, de "violència", híper-visibilitzant-los i magnificant-los, fins a equiparar-los (nova equidistància) a la desfermada onada de violència política, judicial i policial que vivim. Hem perdut el compte de civils ferits en els últims dies. Hem perdut el compte de presos polítics, ja que cada dia nous joves i no tan joves són detinguts i empresonats sense fiança pel sol fet de manifestar-se. O per ventura no són presos polítics? Algú es creu amb dret de criminalitzar-los? (2) On se suposa que han "d'apretar", senyor Torra, senyor Puigdemont? Això no hi ha per on agafar-ho. Hem viscut ja molts moments de terror on furgons de Mossos i Policia Nacional escombraven a tota velocitat gent reunida al carrer, un simulacre d'atropellament el nom tècnic del qual és carroussel. És pur atzar que no hi hagi hagut cap mort, atzar i en alguns casos ajuda d'algun manifestant que va empènyer a d'altres per apartar-los de l'embranzida. Proposo un simple exercici de comparació, per això de les distàncies i equidistàncies. Si hagués estat fatídic, a què s'assemblaria un acte així? En què es diferenciaria exactament del crim ocorregut a les Rambles el 2017? I una barricada davant d'aquestes actuacions, a què podria comparar-se? Un contenidor cremant al mig del carrer. Potser a una foguera de Sant Joan? Pensem-hi, només. I no caiguem en el parany. L'únic obstacle que tenim està al davant, amb tots els seus polítics còmplices. Violència és la normalitat inhòspita, irrespirable, cada any més opressiva, amb més patiment i menys futur. "Violència és no arribar a final de mes", com s'ha cantat des dels primers anys de la crisi. També ho és no arribar amb dos ulls a casa després d'una manifestació. Violència, la d'un Estat i una Europa autoritària, racista i criminal. Les transformacions democràtiques es guanyen a pols. Aquests joves no són més que una resistència de rereguarda.

Martín Grinberg Faigón

(1) https://www.lamarea.com/2019/10/19/donde-estan-los-radicales/

(2) Les veus d'alguns d'aquests joves:

https://twitter.com/MagrinyaJordi/status/1186026838084280320?s=04&fbclid=IwAR3r5BYDf34fUHWmO1I4k0WHC4rOHSSeCNg1dZGNDuz4p4xHbPMts_62SzI
https://twitter.com/MagrinyaJordi/status/1185495603423395840

_____

https://www.lahaine.org/mm_ss_est_esp.php/un-nou-octubre-sobre-el